

Η μελέτη στα μεγαλύτερα παιδιά – Μέρος Β'

Όταν βοηθάμε το παιδί μας να φτιάξει το πρόγραμμα μελέτης, προτείνουμε και συζητούμε μαζί του, αλλά κάθε τόσο σταματάμε και το ρωτάμε: συμφωνείς; Είναι πολύ σημαντικό να συμφωνεί στα κύρια σημεία, γιατί θα του ζητήσουμε να τηρήσει τη συμφωνία. Τα περισσότερα παιδιά, έχουν μια τάση προς την αμέλεια και την τεμπελιά. Όλοι οι άνθρωποι χρειάζονται όρια και δεσμεύσεις, για να είναι συνεπείς προς τα καθήκοντά τους. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για τα παιδιά. Εύκολα μπορούν να παρασυρθούν, να χαζέψουν, να αμελήσουν κάτι. Η υπόσχεση αποτελεί μια σοβαρή δέσμευση και τα συγκρατεί.

Αφού κάνουμε το πρόγραμμα με τη σύμφωνη γνώμη του παιδιού, θα το γράψει το ίδιο το παιδί και θα το κολλήσει δίπλα στο γραφείο του. Είναι σημαντική αυτή η λεπτομέρεια, γιατί πάντα ό,τι είναι γραμμένο έχει μεγαλύτερο κύρος από το προφορικό. Το πρόγραμμα θα είναι και ένα σημείο αναφοράς του παιδιού και μια δική του μυστική υπενθύμιση, όταν βαριέται και προσπαθεί να ξεφύγει.

Αφού το παιδί φάει και ξεκουραστεί, θα ξεκινήσει τη μελέτη του. Μέσα στη θεωρητική προετοιμασία θα είναι και η συμφωνία ότι το ίδιο θα έχει την ανάλογη πρωτοβουλία. Δεν θα περιμένει από εμάς να του υπενθυμίσουμε ότι είναι ώρα να αρχίσει τη μελέτη, γιατί έτσι χάνεται η προσπάθεια να αποκτήσει υπευθυνότητα και πρωτοβουλία. Εξάλλου, όταν υπενθυμίζουμε σε κάποιον τις δουλειές του, κινητοποιούμε μέσα του δυνάμεις αντίδρασης, και ασυνείδητα κάνει πως δεν ακούει ή λέει συνεχώς: σε λίγο, σε λίγο. Η απάντηση αυτή, αυτόματα δημιουργεί κλίμα εκνευρισμού, όπως όλοι ξέρουμε από την προσωπική μας εμπειρία, και δεν αργεί να αρχίσει αντιδικία και καυγάς. Ενημερωτικά όμως, μπορούμε να του πούμε ότι ίσως θα έπρεπε να αρχίσει τη μελέτη του από τα μαθήματα που τα θεωρεί δύσκολα και δεν τα συμπαθεί ιδιαίτερα. Όλοι μας αισθανόμαστε ανακούφιση όταν τελειώνουμε μια δύσκολη ή ανιαρή

δουλειά. Την ίδια αίσθηση έχουν και οι μαθητές. Αφού τελειώσουν με τα δύσκολα, τα υπόλοιπα τους φαίνονται πολύ πιο εύκολα και απλά.

Για να είναι αποδοτική η μελέτη, χρειάζεται μέθοδο και σύστημα. Απαραίτητα εξαρτήματα είναι ένα μαύρο μολύβι, ένας μαρκαδόρος υπογράμμισης και ένα σημειωματάριο. Το παιδί, υπογραμμίζει την επικεφαλίδα, την επαναλαμβάνει ψιθυριστά μερικές φορές και την γράφει στο σημειωματάριο. Τα παιδιά, αρχικά αντιδρούν σε αυτή τη μέθοδο, γιατί τους φαίνεται χρονοβόρα. Αν πεισθούν να την εφαρμόσουν μερικές μέρες, θα ανακαλύψουν με έκπληξη πως δεν είναι. Ίσα ίσα, εξοικονομούν χρόνο και κόπο. Ο μαθητής που ξέρει την επικεφαλίδα, τον τίτλο του κεφαλαίου, ξέρει ήδη περί τίνος πρόκειται. Ακόμη και αν δεν θυμάται το περιεχόμενο, αισθάνεται πιο ασφαλής και μπορεί τουλάχιστον να απαντήσει στην ερώτηση του δασκάλου του: τι μάθημα έχουμε σήμερα; Για να μην υπάρξουν αντιδράσεις από την πλευρά του παιδιού θα του εξηγήσουμε ότι η μάθηση είναι μια σύνθετη διαδικασία, η οποία γίνεται πιο αποδοτική, όταν σε αυτήν συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότερες αισθήσεις. Πολλά παιδιά, δεν είναι αμιγείς οπτικοί ούτε ακουστικοί τύποι, επομένως είναι προς όφελός τους η αξιοποίηση και η συμμετοχή και της όρασης και της ακοής. Όσο για την υπογράμμιση, κινητοποιεί άλλες, νοητικές δυνάμεις, και μαζί με το γράψιμο διευκολύνει την εμπέδωση της γνώσης. Από την προσωπική μας πείρα ξέρουμε πως πολλές φορές γράφουμε κάτι, για να μην, το ξεχάσουμε και με τη διαδικασία του γραψίματος εντυπώνεται τόσο καλά στη μνήμη μας, ώστε δεν χρειάζεται να ανατρέξουμε στο σημείωμα. Στη συνέχεια, το παιδί υπογραμμίζει με το μολύβι ή τον μαρκαδόρο υπογράμμισης τα στοιχεία του κεφαλαίου, που θεωρεί πιο σημαντικά. Μέχρι τις τελευταίες τάξεις του δημοτικού όμως, το παιδί δυσκολεύεται να κάνει αυτόν τον διαχωρισμό. Μπορούμε να του προσφέρουμε τη βοήθειά μας ώσπου να μάθει να υπογραμμίζει μόνο του τα ονόματα, τους κανόνες, τις φράσεις που έχουν πιο έντονα γράμματα, τις λέξεις που δεν καταλαβαίνει το νόημά τους. Εδώ βρίσκεται άλλη μια σημαντική διαδικασία, που παραβλέπεται. Το παιδί, θα έχει πάντα δίπλα του ένα καλό ερμηνευτικό λεξικό κατάλληλο για την ηλικία του, και θα το οδηγήσουμε σιγά σιγά να μάθει να το συμβουλευέται. Το λεξικό θα

πρέπει να γίνει ο βοηθός του, που θα αναλύει και θα εξηγεί δύσκολες λέξεις και έννοιες. Αν το παιδί δεν καταλαβαίνει μια λέξη μέσα σε μια φράση, είναι δεδομένο ότι δεν καταλαβαίνει και το νόημα ολόκληρης της φράσης. Θυμηθείτε: όταν διαβάζουμε μια φράση με κάποια άγνωστη λέξη σε μια ξένη γλώσσα, που ξέρουμε αρκετά καλά, η άγνωστη λέξη στέκει σαν ένα αγκάθι, και μας εμποδίζει να συλλάβουμε το νόημα. Μόλις μάθουμε τη σημασία της, αμέσως φωτίζεται η φράση. Ακριβώς έτσι δυσκολεύουν και το παιδί, οι άγνωστες λέξεις, στη μητρική του γλώσσα. Πιθανόν στην αρχή, το παιδί επίσης μπορεί να θεωρήσει τη χρήση του λεξικού χρονοβόρα, αλλά εμείς μπορούμε να ξεφυλλίσουμε μαζί του το λεξικό, να βρίσκουμε τυχαία αστείες ή παράξενες λέξεις και να το βοηθήσουμε να εξοικειωθεί μαζί του. Σταδιακά, θα το ενθαρρύνουμε να συμβουλευτεί το λεξικό συχνά, γιατί με τον τρόπο αυτό και τις απορίες του λύνει και στην έρευνα και την εμπάθυνση μυείται. Είναι γνωστό, ότι εγγράμματος δεν είναι ο άνθρωπος που ξέρει ανάγνωση και γραφή. Είναι εκείνος, ο οποίος μπορεί να κατανοήσει σε βάθος και να αναλύσει διάφορα είδη γραπτού και προφορικού λόγου. Αυτή η κατανόηση είναι δύσκολη και καλλιεργείται βήμα βήμα, όχι μόνο με τη βοήθεια του σχολείου, αλλά πολύ ουσιαστικότερα με την αυτενέργεια και την προσωπική προσπάθεια του ίδιου του παιδιού. Οι έτοιμες γνώσεις, περνάνε χωρίς να αγγίξουν το ενδιαφέρον του. Η γνώση όμως που την κερδίζει μόνο του, αποκτά ιδιαίτερη, αξία και εμπεδώνεται με πιο ουσιαστικό τρόπο. Το δύσκολο είναι να πείσουμε το παιδί να ξεκινήσει αυτή την ερευνητική προσπάθεια. Τα ουσιαστικότερα μαθήματα είναι η γλώσσα και τα μαθηματικά. Ένα παιδί, που έχει ευχέρεια στα γλωσσικά μαθήματα, έχει ευχέρεια και στα μαθηματικά, και το αντίστροφο. Μερικές φορές όμως, για διάφορους λόγους, στις πρώτες τάξεις του δημοτικού, το παιδί μπορεί να αισθανθεί φόβο ή αντιπάθεια για κάποιο από τα δύο. Αν γονείς και δάσκαλοι δεν αντιληφθούν εγκαίρως τη στάση του παιδιού, και δεν την αντιμετωπίσουν σωστά, μπορεί να εξελιχθεί σε πρόβλημα. Ο φόβος και η αντιπάθεια το εμποδίζουν να συγκεντρωθεί, με αποτέλεσμα να συσσωρεύει κενά και απορίες, τις οποίες δεν ομολογεί. Σε λίγο διάστημα, τα κενά είναι τόσο μεγάλα, που το παιδί απογοητεύεται και τα παρατά. Η δική μας, θεωρητική στάση απέναντι στα δύο αυτά κύρια μαθήματα, θα είναι

πάντοτε θετική και ενθαρρυντική. Ας αποφεύγουμε γενικεύσεις και αοριστολογίες του τύπου: η τρίτη του Δημοτικού είναι πολύ δύσκολη τάξη/τα μαθηματικά της πέμπτης Δημοτικού δεν είναι για την ηλικία τους/ δεν υπάρχει δυσκολότερο μάθημα από το σκέφτομαι και γράφω. Αυτού του είδους οι συζητήσεις είναι αβάσιμες και δημιουργούν κλίμα ανησυχίας και αγωνίας, χωρίς λόγο. Όλα τα μαθήματα έχουν αντιστοιχία με την ηλικία και την αντιληπτική ικανότητα των παιδιών, απλώς όπως συνέβαινε όλες τις εποχές, χρειάζονται μελέτη.

Αποσπάσματα από το βιβλίο "Μαμά κόψε το κήρυγμα και εσύ μπαμπά επίσης"

Πηγή: Τζωρτζακάκη Κική, "Μαμά κόψε το κήρυγμα και εσύ μπαμπά επίσης", Τόμος Α', Εκδόσεις Καλέντης, Αθήνα, 2005